
**Mediation
– et uforløst
potentiale**

Mediation handler om mennesker, og formålet med processen er at bringe parterne bedst muligt gennem konflikten.

Forord

Konflikter handler om mennesker. Uanset, om der er tale om en familiekonflikt eller en stor erhvervstvist, er konflikten altid motiveret af et menneskeligt behov for retfærdighed, oprejsning, anerkendelse og respekt.

Mediation handler også om mennesker, og formålet med processen er at bringe parterne bedst muligt gennem konflikten. I en mediation bistår en neutral tredje part – en mediator – med at bygge bro mellem parterne. Formålet er at genskabe den konstruktive dialog og bidrage til, at parterne selv taler sig frem til den bedste løsning for dem.

I den traditionelle proces ved en retssag eller voldgift er det den juridiske ramme, som afgør sagens udfald. Det er sammenhængen mellem faktum og de relevante juridiske regler, som er relevant for sagen. Derimod har den menneskelige del af

konflikten mindre eller ingen betydning for udfaldet.

I mediationsprocessen er det menneskene i sagen, som er i fokus, og det er parterne, der afgør, hvad den gode løsning er. En løsning, som begge parter kan leve med. En løsning, som gør et fremtidigt samarbejde muligt og konstruktivt. En løsning, der er økonomisk fornuftig. Og en løsning, der bringer begge parter godt videre.

Denne publikation er en kort version af hvidbogen ”Mediation i et samfundsøkonomisk perspektiv”. Hvidbogen kan downloades på Mediationsinstituttets hjemmeside.

Louise Lerche-Gredal
Administerende direktør
Mediationsinstituttet

Hvad er mediation?

Mediation er en moderne konfliktløsningsmetode, hvor en upartisk mediator hjælper de involverede parter til i fællesskab at finde frem til en løsning, som alle er tilfredse med. Mediation kan bruges i enhver tænkelig konflikt – lige fra store byggesager til skilsmissekonflikter.

Bevar den gode relation

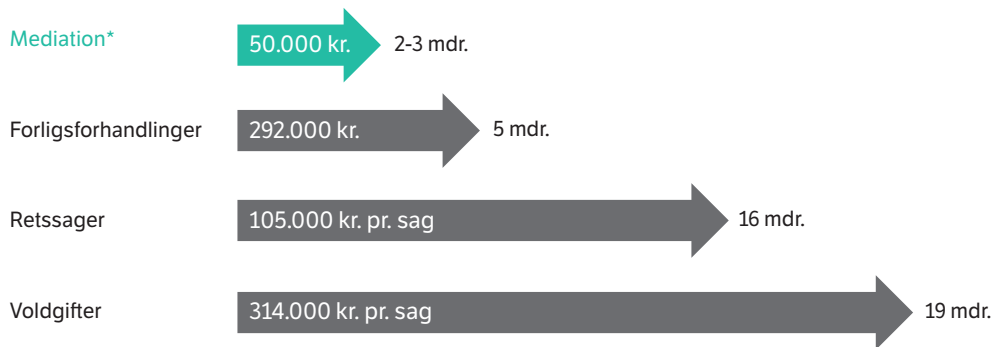
Mediation er baseret på, at parterne i fællesskab finder en løsning udenom domstole og lignende traditionelle instanser.

Til forskel fra traditionelle, juridiske konfliktløsningsmetoder, som for eksempel retssag og voldgift, hvor der er en klar vinder og taber, tager mediation udgangspunkt i parternes behov og interesser – og ikke juridiske normer.

Det betyder, at parterne er mere motiverede til at efterleve de indgåede aftaler, og det gør løsningerne langtidsholdbare. Det betyder også, at relationen mellem parterne bevares eller genopbygges. Det er særlig positivt i de mange sager, hvor de involverede parter har en privat eller professionel relation.

Hvad koster forskellige konfliktløsningsmetoder ?

* Prisen er udtryk for et gennemsnitligt honorar til mediator samt honorar for partsadvokaterens tilstedeværelse under mediationen.

Øget brug af mediation gavner hele samfundet

Der er både samfundsmæssig vækst og samfundsøkonomiske besparelser at hente, hvis vi i højere grad bruger moderne konfliktløsningsmetoder som mediation.

Øget brug af mediation giver både staten, virksomhederne og borgerne mulighed for at høste betydelige gevinster gennem færre omkostninger, mindre tidsforbrug og mere robuste løsninger. Konflikter løst

ved mediation tager i gennemsnit 2-3 måneder, mens en retssag i gennemsnit tager 16 måneder. Mediation er desuden langt billigere end både retssag og voldgift.

Mediation mindsker de menneskelige og økonomiske omkostninger for borgerne og øger samtidig indtjening, konkurrenceevne og beskæftigelsen for virksomhederne.

Inden for brancherne byggeri, transport og IT bruger danske virksomheder årligt

3,5 mia. kr.

til løsning af juridiske konflikter, svarende til

14%

af deres overskud efter skat

Inden for alle brancher bruger danske virksomheder årligt

18,3 mia. kr.

til løsning af juridiske konflikter, svarende til

8%

af deres overskud efter skat

Danske virksomheder bruger mange ressourcer på konflikter

Danmark er et af de lande i verden, der har de højeste udgifter til konfliktløsning.

På Verdensbankens ”Doing Business” rangerer Danmark som nr. 37 målt på tid og omkostninger til at håndhæve kontrakter.

På stort set alle andre parametre rangerer Danmark langt højere, hvilket samlet fører til en 3. plads i Verdensbankens måling.

Mediationsinstituttet vurderer, at virksomhederne årligt bruger 18,3 mia. kr. til løsning af juridiske konflikter. Det svarer til 8 % af deres resultat efter skat.

Alene inden for brancherne byggeri, transport og IT bruger virksomhederne årligt 3,5 mia. kr. svarende til 14 % af deres overskud efter skat.

Virksomhederne kan forbedre deres konkurrenceevne

Lavere omkostninger og tidsforbrug i forbindelse med juridiske konflikter vil øge virksomhedernes konkurrenceevne og derigennem deres omsætning, beskæftigelse og investeringer.

Hvis virksomhederne reducerer deres udgifter til juridiske konflikter med blot 10 %, vil de øge deres omsætning med knap 4,4 mia. kr. årligt, og dermed skabe 3.300 nye fuldtidsjob.

Hvis virksomhederne kan reducere deres omkostninger til juridiske konflikter med

10%

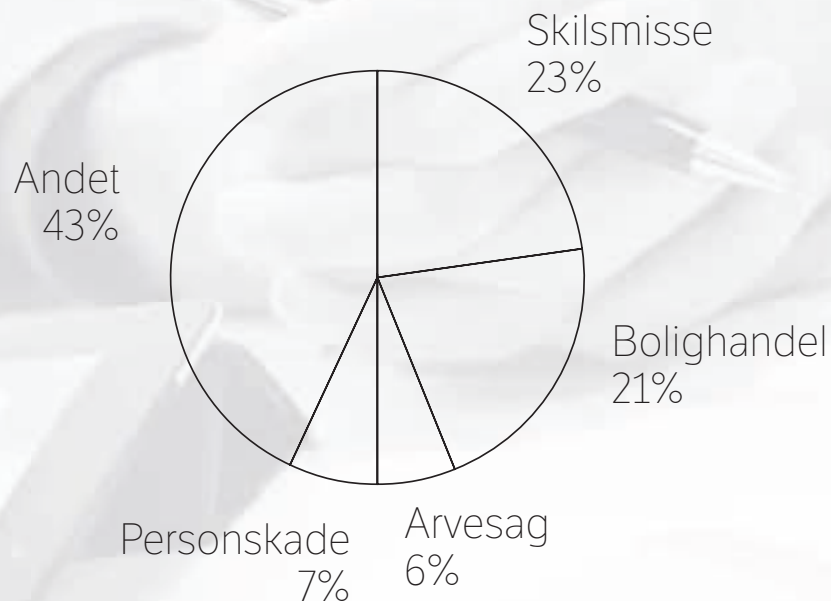
kan de øge omsætningen med knap

4,4 mia. kr. årligt

og dermed skabe ca.

3.300 nye fuldtidsjobs

Mediation reducerer de menneskelige omkostninger og offentlige udgifter

16 % af danskerne har oplevet en juridisk konflikt. Skilsmissekonflikter alene udgør 23 % af de samlede konflikter, hvor den gennemsnitlige samfundsmæssige udgift er 97.000 kr.

Ved en effektiv implementering af mediation, som første skridt i enhver skilsmissekonflikt, vil samfundet potentielt kunne reducere omkostningerne forbundet med konflikter markant.

Skilsmissegager

50 % af parrene kommer tilbage mere end 2 gange

Statsforvaltningen

21.700 DKK/skilsmisse

+

25 % af de behandlede sager ender i civile retssager

Civil retssag

48.100 DKK/skilsmisse

+

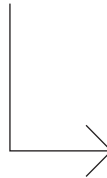
25 % af fraskilte sygemelder sig i gnsn. 72 dage

Sygemelding

129.800 DKK/skilsmisse

=

199.600 DKK/skilsmisse

97.000 DKK/skilsmisse
vægtet gennemsnit

Eksempelvis kan samfundet potentielt spare 331 mio. kr., hvis mediationsprocessen kan afslutte 60 % af skilsmissekonflikterne.

I Norge har effektiv implementering af mediation ved skilsmissekonflikter medvirket til, at 80 % kunne afsluttes. En tilsvarende succesrate i Danmark kan potentielt spare samfundet for 579 mio. kr.

Samfundet betaler for retssager

Konflikter, der løses ved retssager, er forbundet med en række omkostninger for både borgeren og samfundet. Selvom parterne i en retssag altid har en egenbetaling, er der også en række udgifter oveni for samfundet til dækning af omkostninger i retssystemet.

I 2014 var de årlige udgifter til civile retssager 297 mio. kr. Dertil kommer de civile retssagers andel af faste udgifter til generel ledelse, administration og hjælpefunktioner, som udgør 910 mio. kr.

Da udgifter til civile retssager udgør ca. 31 % af de samlede udgifter til retssager i Danmark, tillægges 31 % af 910 mio. kr. til 297 mio. kr., hvilket samlet set giver 585 mio. kr. i udgifter til civile retssager i 2014.

Samme år var der knap 46.000 civile sager, hvilket giver en udgift pr. sag på 12.730 kr.

Af de samlede udgifter betaler de involverede kun 23 % via retsafgiften. De resterende 77 % betales af samfundet.

Samlede udgifter til retssager i 2014 udgjorde 585 mio. kr.

Samfundets udgifter udgjorde

450 mio. kr.

Mediation kan fremme behandlingen af arbejdsskadesager

I Danmark kommer tusindvis af mennesker hvert år til skade, mens de er på arbejde.

Mange af disse arbejdsskadesager ender i meget lange sagsbehandlingsforløb, fordi det tager tid at vurdere skadernes årsag, omfang og konsekvenser.

Arbejdsskadesager er en bekostelig affære for samfundet, og det altafgørende er, at de involverede parter når til enighed hurtigst muligt. Det skyldes, at udgifterne stiger markant, hvis en arbejdssag ikke løses i Arbejdsskadestyrelsen.

I dag går 25 % af sagerne videre til Ankestyrelsen.

Ikke overraskende er det desuden endnu vigtigere at få sager med en stor sagsgenstand (det beløb, sagen drejer sig om) løst hurtigt, da besparelspotentialet stiger i takt med sagsgenstanden.

Ved en effektiv implementering af mediation i samtlige arbejdsskadesager er samfundets samlede potentielle besparelse 292 mio. kr. ved en succesrate for mediation på 60 %.

I behandlingen af arbejdsskadesager skal Arbejdsskadestyrelsen desuden bruge oplysninger fra tilskadekomne, arbejdsgiver og læger for at undersøge, hvad der er sket, og hvad der kan være årsag til skaden eller sygdommen. I den proces er mediation også en fordel. Som et procesfremmende reskab kan mediation medvirke til at forkorte myndighedernes sagsbehandling.

Et tidligt møde med en uafhængig mediator hjælper til hurtigere at belyse sagen.

Barrierer for udbredelsen af mediation

Manglende kendskab er en af de væsentligste årsager til, at mediation anvendes i relativt få sager i dag. 70 % af danske virksomheder kender ikke til brugen af mediation, og meget få er blevet rådgivet om mediation i forbindelse med en konkret juridisk tvist. Dykker vi ned byggebranchen, hvor der oftest opstår konflikter, er det kun 23 %, som har hørt om mediation.

Hos borgerne er det tilsvarende kun 15 % af de adspurgte, som har hørt om mediation.

Den danske konsensus-kultur

En anden barriere er vores konsensusprægede kultur, der medfører, at mange konflikter løses gennem bilaterale forhandlinger. De fleste virksomheder har svært ved at se værdien i mediation, når mange konflikter allerede løses bilateralt mellem de involverede.

Retssager påvirker de involverede

De mange konflikter, der udvikler sig til retssager, påvirker alle dele af samfundet. For virksomhederne binder det nøglemedarbejdere til en juridisk konflikt, der betyder, at de ikke kan udføre deres egentlige arbejde til fulde. Alvorlige konflikter kan desuden skade relationen til samarbejdspartnere og kunder.

For borgere har langvarige og psykisk opslidende konflikter ofte store menneskelige og økonomiske omkostninger,

der resulterer i mindre arbejdsudbud, sygeorlov, reduceret produktivitet samt negative konsekvenser for familiernes trivsel og deres børns fremtid.

Derfor er det vigtigt, at advokater varetager deres klienters interesse ud fra en helhedsvurdering og ikke kun ud fra en juridisk vurdering. Mediation bør være en mulighed, der skal overvejes, når advokater bliver kontaktet af klienter.

Virksomheder har fået øjnene op

Som den følgende case viser har nogle virksomheder fået øjnene op for det potentiale, der ligger i at bruge mediation som en god og konstruktiv konflikt-løsningsmetode.

Mediation betaler sig

NCC har, som én blandt flere virksomheder, fået øjnene op for det potentiale, der ligger i at bruge mediation.

I en sag om byggeri i Danmark, hvor NCC var den ene part, blev sagens varighed og omkostningerne gennem brug af mediation reduceret til ca. en tiendedel

af den sandsynlige varighed og omkostningerne til en voldgift.

Samtidig var løsningen støttet af begge parter i konflikten – i modsætning til ved en voldgiftsavgørelse. På den måde sikrede mediationen en minimal skade på de fremtidige forretningsrelationer mellem de involverede parter.

Faktisk scenarium:

Mediation

Regnskab pr. part

Sagsgenstand:	1,2 mio. DKK
Varighed, forventet:	ca. 1,5 mdr.
Omkostninger:	18.250 DKK
- Mediation (½ af 15.500 DKK):	7.750 DKK
- Interne timer, 21 timer a 500 DKK:	10.500 DKK
Omkostninger i % af sagsgenstand:	1,5%

Alternativt skønnet scenarium:

Voldgift

Regnskab pr. part

Sagsgenstand:	1,2 mio. DKK
Varighed, forventet:	ca. 16 mdr.
Omkostninger (10-15% af sagsgenstand):	120-180.000 DKK
- Voldgift:	ca. 50.000 DKK
- Advokater, eksterne:	ca. 30-60.000 DKK
- Interne ressourcer	ca. 30-60.000 DKK
Omkostninger i % af sagsgenstand:	10-15%

Udenlandske tiltag viser vejen

I en række andre lande anvendes mediation fortsat også kun i forholdsvis begrænset omfang.

Derfor har et stigende antal lande iværksat konkrete initiativer med det formål at fremme brugen af mediation. I disse lande er der bred politisk opbakning til og en erkendelse af behovet for konkrete lovgivningsmæssige tiltag.

Italien – mediation forud for retssag

Siden 2013 har mediation været obligatorisk i en række forskellige typer af juridiske konflikter, og sagen kan først indbringes for domstolene, når parterne har forsøgt mediation. Parterne har dog mulighed for at afslutte mediationen tidligt i processen, hvis de ikke mener, at processen vil føre til en aftale.

Tyskland – mediationslov

Mediation har i mange år haft trange kår i Tyskland. For at sætte skub i brugen af mediation indledte Tyskland i 2011 en længerevarende politisk proces frem mod implementeringen af mægglingsdirektivet (2008/52/EF). Processen medførte en større debat om brugen af mediation, der førte til en ny mediationslov, hvori der er taget stilling til forældelse, fuldbyrdelse, certificeringskrav mv.

Australien og Norge – obligatorisk mediation i skilsmissekonflikter

Både i Australien og i Norge er forældre forpligtet til at deltage i en mediationsproces i forbindelse med en skilsmissekonflikt, inden de kan forsætte til domstolene.

England – myndigheders pligt at forsøge mediation

Siden 2001 har britiske myndigheder været forpligtet til at forsøge mediation i alle egnede konflikter. Det betyder, at offentlige myndigheder blandt andet er forpligtet til at undersøge, om mediation kan anvendes i konkrete konflikter og til at implementere mediationsklausuler i offentlige kontrakter.

”The Government wants to lead the way in demonstrating that legal disputes do not have to end up in court”

Lord Irvine, Lord Chancellor, 2001.

Vejen frem

Hvis mediation skal forløse sit potentiale i Danmark, viser erfaringerne fra udlandet, at der er behov for at gennemføre konkrete politiske tiltag, som kan sikre, at mediation bliver et godt og brugbart supplement til både retssag og voldgift. Disse tiltag kunne være:

Mediationslov

For at fremme brugen af mediation i Danmark bør der laves en selvstændig lov, som regulerer forhold som fuldbyrdelse, forældelse, fortrolighed m.v., som i dag skal udledes af den almindelige retsplejelovgivning.

Ændring af retsafgiftsloven

Mediation afslutter to ud af tre konflikter og kan bidrage til færre sager ved domstolene og dermed færre offentlige udgifter. Derfor bør det være en del af retsafgiftsloven at anvende mediation før en evt. retssag.

Bedre adgang til fri proces

Ved at give parterne i konflikter bedre adgang til at få retshjælp og fri proces til udenretlig mediation, kan mange konflikter afsluttes uden at belaste domstolene med længerevarende retssager.

Formel mediationsproces forud for domstolsproces

Alle parter, som anlægger en retssag ved de danske domstole, får tilbud om at forsøge at afslutte sagen ved hjælp af en retsmægler. Det er dog uhensigtsmæssigt, at parterne er nødsaget til at anlægge en retssag, før de præsenteres for muligheden for mægling. Derfor bør alle sager føres gennem en mediationsproces, med mindre parterne eksplicit fravælger det.

Offentlige myndigheder skal forsøge mediation

En offentlig forpligtelse til at forsøge at afslutte alle egnede konflikter ved mediation kan reducere antallet af sager med offentlige parter. Processen vil

ikke alene være omkostnings-effektiv i forhold til de traditionelle juridiske processer, men også potentielt være tillids-skabende i forholdet mellem borger/virksomhed og den involverede myndighed.

Branchepolitisk opmærksomhed

Flere brancher opererer med aftaler og vilkår, som er med til at fastsætte rammerne for parternes samarbejde – herunder også konfliktløsningsprocesser. Et eksempel er bygge og anlægsbranchens ”Almindelige Betingelser for arbejder og leverancer i bygge og anlægs-virksomhed” (AB92). Sådanne vilkår er en del af forklaringen på den begrænsede brug af mediation, men rummer samtidig en mulighed for at fremme brugen af mediation. Ved at implementere mediation i disse branchevilkår som et formaliseret led i konfliktløsningsprocessen, vil virksomhederne i højere grad få gavn af fordelene ved mediation.

Læs mere om fordelene ved mediation i Mediationsinstituttets hvidbog

Denne publikation er skrevet på baggrund af hvidbogen ”Mediation i et samfundsøkonomisk perspektiv”.

Hvidbogen afdækker den aktuelle brug af mediation blandt borgere og virksomheder, de samfundsøkonomiske konsekvenser af juridiske konflikter og de samfundsmæssige potentialer ved at institutionalisere brugen af mediation i Danmark.

Du kan læse mere på Mediationsinstituttets hjemmeside på www.mediationsinstituttet.dk, hvor du også kan læse hele hvidbogen.

Hvidbogen er udarbejdet for Mediationsinstituttet af Qbis Consulting og er støttet af Dreyers Fond.

dreyersfond